

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – A fiatalok strukturált részvétele az éghajlattal és a fenntarthatósággal kapcsolatban az uniós döntéshozatali folyamatban

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2020/C 429/07)

Előadó: **Cillian Lohan (IE/III)**

Közyűlési határozat:	2020.2.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2020.7.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2020.9.18.
Plenáris ülés száma:	554.
A szavazás eredménye:	216/0/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az éghajlattal és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos politikák és végrehajtási mechanizmusok nemzedékeken átívelő szempontjának abban kell megtestesülnie, hogy a fiatalok határozott és jelentőségteljes módon részt vesznek az uniós döntéshozatali folyamatok minden szakaszában, a jogalkotási javaslatok és kezdeményezések megfogalmazásától a végrehajtásig, ellenőrzésig és nyomon követésig.

1.2. A fenntartható fejlődési célok európai zöld megállapodáson keresztül történő végrehajtása a több érdekelt felet tömörítő, inkluzívabb kormányzási modell új megközelítését írja elő, amely a fiatalokat a részvételi folyamat középpontjába helyezné, valamint túlmutatna az ad hoc találkozókra és a konzultációra való pusztá felhívásokon.

1.3. Az EGSZB ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági kerekasztalok létrehozását javasolja, amelynek az EGSZB adna otthont, együttműködésben az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel.

1.4. Továbbá azt javasolja, hogy a hivatalos uniós delegáció részeként egy ifjúsági küldött is vegyen részt az Éghajlatváltozási Keretegyezmény Feleinek Konferenciáján. Az EGSZB továbbá az ezeken a rendezvényeken megfigyelő státuszban jelen levő EGSZB-delegáció egy ifjúsági küldöttel való kibővítését is javasolja.

1.5. Az EGSZB igyekszik a fiatalok és az ifjúsági szervezetek hangját azáltal felerősíteni, hogy bevonja őket az éghajlattal és fenntarthatósággal kapcsolatos véleményeibe, hogy proaktívan kikéri a fiatalok képviselőinek véleményét és továbbra is meghívja őket előadóként az EGSZB rendezvényeire; továbbá azt kéri, hogy más uniós intézményekben, például az Európai Parlamentben is biztosítsák ugyanezeket a felszólalási lehetőségeket az ifjúság képviselőinek.

2. Bevezető

2.1. Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje és 17 fenntartható fejlődési célja ⁽¹⁾ fordulópontot jelent abban, hogy miként szándékozik kezelni a nemzetközi közösség a globális kérdéseket, integrált módon egybefogva a gazdasági, környezeti és társadalmi dimenziót. A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend egy emberközpontú projekt, amelynek célja, hogy egyetlen csoport se maradjon le, a generációk közötti méltányosság fogalma pedig a fenntarthatóság szerves részét képezi. Nem szabad a fiatal nemzedékre hagyni, hogy megoldják azoknak a nem fenntartható politikáknak a következményeit, amelyek kialakításában nem vettek részt.

⁽¹⁾ Az ENSZ fenntartható fejlődési céljai.

2.2. A világ jelenleg éghajlati vészhelyzettel néz szembe. A kormányok mindeddig nem adtak kielégítő választ az éghajlati válságra, és a világ nem halad jó úton a Párizsi Megállapodás és a fenntartható fejlődési célok elérése felé. A civil társadalom határozottan ambiciózusabb és gyorsabb éghajlat-politikai fellépésre szólít fel. E felhívások legdrámaibb megnyilvánulása a fiatalok éghajlatvédelmi sztrájkja.

2.3. 2020 első felét a Covid19 okozta globális járvány határozta meg. A vírusra adott példa nélküli válasznak hosszú távú hatása lesz a rövid- és középtávú gazdasági előrejelzésekre. A pénzügyi válaszingázások kialakítását nem lehet figyelmen kívül hagyni. A munkaerőpiacra ma belépő fiatalok továbbra is érzékelni fogják a Covid19 pénzügyi hatásait. Ezenkívül a fiatalok érezni fogják a Covid19 vírusnak a mentális egészségükre, oktatásukra és a társadalomban való általános részvételükre gyakorolt hatását is. A fenntartható fejlődésnek a pénzügyi, társadalmi és környezetvédelmi igényeket kiegyensúlyozó megközelítése ebben a környezetben még fontosabb.

2.4. A gazdasági helyreállítás érdekében bejelentett pénzügyi támogatás terhet fog róni a jövő nemzedékeire. Múltanynosan kell meghatározni az erőforrások és lehetőségek nemzedékek közötti elosztását. A Covid19-et követő tervekben az egyes ágazatoknak adott támogatás esetében figyelembe kell venni a fiatalok éghajlathoz kapcsolódó igényeit és az egészségesebb, fenntarthatóbb jövőhöz való jogukat.

2.5. Az Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke által bejelentett európai helyreállítási tervben ⁽²⁾ megjelenik az az igény, hogy a gazdasági helyreállítás az uniós zöld megállapodás elvein alapuljon, és mind az éghajlat, mind a fenntarthatóság terén eredményekkel járjon. A gazdaságélénkítési program átalakító hatású ösztönző csomag lehet.

2.6. David Boyd, az emberi jogi és környezetvédelmi kérdésekkel foglalkozó különleges ENSZ-előadó április közepén felhívást tett közzé, kijelentve, hogy az országok nem használhatják fel a Covid19-világjárványt mentségként a környezetvédelem és az azzal kapcsolatos jogszabályok végrehajtásának gyengítése céljából. Több kormány ugyanis bejelentette, hogy a környezetvédelmi előírások enyhítését vagy más kapcsolódó intézkedések – például a környezetvédelmi előírások nyomon követése és végrehajtása – gyengítését tervezik ⁽³⁾.

2.7. A globális környezetvédelmi válság fényében, amely még a Covid19-járvány előtt tört ki, ezek az intézkedések irracionálisak, felelőtlenek és veszélyeztetik a kiszolgáltatott és háttérbe szorított emberek jogait. Az ilyen politikai döntések valószínűleg a környezet gyors romlásához, valamint számos emberi jog sérelméhez vezetnek, beleértve az élethez, az egészséghez, a vízhez, a kultúrához és az élelemhez, valamint az egészséges környezetben való élethez való jogot. A Covid19 rámutatott a biztonságos, tiszta és fenntartható természetes környezet fontosságára.

2.8. Mivel a fenntartható fejlődési célokat most az európai zöld megállapodáson keresztül kell végrehajtani, ez elvileg megnyitja a fenntartható fejlődést szolgáló, többszereplős kormányzás fokozottabb részvételen alapuló modellje felé történő paradigmaváltásról szóló vitát. A fiataloknak részt kellene venniük ebben az új irányítási modellben, és lehetővé kellene tenni számukra, hogy strukturált és formális módon, a pusztán konzultáción és az ad hoc találkozók túlmutató módon is részt vehessenek az uniós szintű döntéshozatali folyamatban.

2.9. Az ifjúsági szervezetek fontos szerepet töltenek be e tekintetben, mivel széles körű hálózataikon keresztül Európában és globálisan is fiatalok millióinak érdekeit képviselik. Kulcsfontosságú szerepük van annak biztosításában, hogy a fiatalok ne csak jelen legyenek az intézményekben, hanem értelmes módon hozzá is járulhassanak a döntéshozatali folyamatokhoz.

2.10. Az ifjúsági szervezetek számos egyéb szerepkört is betölthetnek. Az ifjúsági munkának és a nem formális tanulásnak pozitív hatása van a fenntartható fejlődésre, mivel céljuk, hogy felkészült fiatalokat képezzenek ki, akik aktívan hozzájárulnak társadalmunkhoz. Az ifjúsági szervezetek a fiatalok hangjának felerősítésében is segíthetnek, hogy helyi, nemzeti, regionális és globális szinten közösen álljanak ki a fenntartható fejlődés, valamint amellet, hogy a kormányok és az intézmények tartsák magukat vállalásaikhoz.

2.11. A minőségi ifjúsági részvétel és a képviselői mechanizmusok lehetőséget teremtenek a politikai döntéshozók, fiatalok és ifjúsági szervezetek közötti partnerségre a fiatalok életét befolyásoló döntések befolyásolása érdekében. Fontos megragadni ezt a lehetőséget annak biztosítása érdekében is, hogy demokratikus rendszereink stabilak és ellenállóak legyenek. Ennek előfeltétele, hogy a társadalom összes csoportja részt vegyen a döntéshozatali folyamatokban.

⁽²⁾ Európai Bizottság: Európa nagy pillanata: Helyreállítás és felkészülés a jövő generációért – COM(2020) 456 final és az azt kísérő, Uniós költségvetés – az európai helyreállítási terv motorja című dokumentum.

⁽³⁾ <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061772>.

2.12. A politika minden területének figyelembe kell vennie az ifjúságra és az előttük álló lehetőségekre gyakorolt hatást, beleértve a jövő generációit is. Legyen szó akár az éghajlatváltozási beruházásról, akár „a termelőtől a fogyasztóig” megközelítésről, a fiatalok szerepe különösen a társadalmi szempontok megvizsgálásakor és jövőálló politikák kialakításakor fontos.

2.13. Ez a vélemény megvizsgálja a fiatalok formális, intézményi szintű bevonásának lehetőségeit, és megteremti a fiatalok uniós szintű szerepvállalására vonatkozó új, strukturált megközelítés alapjait. Végül a vélemény ajánlásokat is megfogalmaz az EGSZB-nek arra vonatkozóan, hogy miként lehetne jobban integrálni a fiatalokat saját munkafolyamataiba annak érdekében, hogy jobban kifejezésre juttassák véleményüket, és ezzel a generációk szempontjából kiegyensúlyozottabbá váljon az EGSZB által megfogalmazott üzenet is.

3. Az éghajlatváltozás és a fiatalok szerepvállalásának szükségessége közötti kapcsolat

3.1. A fiataloknak joguk van az őket érintő kérdésekhez hozzászólni. A részvételhez való jog az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjében gyökerezik, amely a fenntartható fejlődési célokban meghatározottak szerint a fiatalokat „a változás kritikus tényezőiként” ismeri el.

3.2. Az elmúlt években egyetlen másik kérdés sem mozgott meg a világon annyi fiatalt, mint az éghajlatváltozás kérdése. A 15–24 év közötti fiatalok a világ népességének 16 %-át teszik ki, 2030-ra számuk eléri az 1,3 milliárd főt. A politikai vezetők által az éghajlatváltozás és egyéb környezetvédelmi kérdések kapcsán ma hozott döntések hatással lesznek a jövő nemzedékeire. Ez az elv az úgynevezett nemzedékek közötti méltányosság.

3.3. A fiatalok rendelkeznek a jelenlegi nem fenntartható modellek megdöntéséhez szükséges energiával, kreativitással és motivációval. A fiatalok által vezetett társadalmi változás meghaladja a generációs, kulturális és földrajzi határokat. Mivel a fiatalokat kevésbé kötik ideológiai és intézményi struktúrák, így eredetibb ötleteik vannak és innovatív megoldásokat tudnak kidolgozni az egész társadalom számára.

3.4. Mivel az éghajlatváltozás veszélybe sodorja az alapvető életszükségletekhez – menedék, élelem és víz – való hozzáférést, az a 21. század legnagyobb globális veszélyének tekinthető az emberi egészségre nézve. A gyermekek és fiatalok vannak a legkiszolgáltatottabb helyzetben, ha az éghajlatváltozás hatásait nézzük; az Egészségügyi Világszervezet úgy becsüli, hogy az ennek tulajdonítható betegségek, balesetek és halálos esetek több mint 80 %-ának gyermekek az érintettjei. A gyermekek jobban ki vannak téve az éghajlatváltozás közvetett hatásainak is, például az élelmiszerhiánynak, a csoportok közötti konfliktusoknak, a gazdasági zavaroknak és a migrációnak. A gyermekek sebezhetőségére a Covid19-világjárvány mutatott rá, mivel eltartottként való kitettségük egyértelműen megmutatkozott.

3.5. Az éghajlatváltozás pszichoszociális hatásai pedig nemcsak a hatások közvetlen átéléséből fakadnak, hanem a közvetett tapasztalatokból és a jövőt fenyegető veszélyek ismeretéből is. Az éghajlatváltozásra adott széles körű érzelmi reakciók világosan láthatók még a magas jövedelmű országokban is, amelyek még nem szenvednek annak közvetlen hatásaitól. A felmérések megállapították, hogy sok fiatal félelemben, szomorúságban, a düh és a tehetetlenség érzésével él együtt.

3.6. Emellett az éghajlati válság gazdasági és szociális támogatási struktúráink összeomlását eredményezi. A fiataloknak meg kell küzdeniük az előző generációktól örökölt komoly gazdasági, társadalmi, kulturális, politikai és környezeti problémákkal. A fiatalokat aránytalanul érintik a gazdasági válságok és az azok nyomán bevezetett megszorító intézkedések. A leghátrányosabb helyzetű fiatalok szűkölködésben és tartós szegénységben élnek. Társadalmi-gazdasági háttérük, szexuális irányultságuk, nemi identitásuk és nemi kifejezőmódjuk, etnikai vagy faji hovatartozásuk, bevándorló státuszuk, fogyatékoságuk és/vagy egyéb jellemzőik miatt más akadályokkal is szembesülnek, például nehéz életkörülményekkel és a munkalehetőségek beszűkülésével.

4. A meglévő struktúrákból és folyamatokból levont tanulságok

4.1. Az utóbbi tizenhét hónapban világszerte gyermekek és fiatalok sztrájkoltak és emelték fel hangjukat a változás érdekében. Egyeseket globális vagy nemzeti szinten jól ismert aktivisták, másokat a társaik inspiráltak, míg megint mások nem kívánják tovább tolerálni a „minden áron növekvő” társadalom folyamatos támogatását vagy az állami pénzeszközök fenntarthatatlan gyakorlatok támogatására történő felhasználását, például fosszilizűzelőanyag-támogatások és egyéb káros állami támogatások formájában. A FridaysForFuture (Péntekek a jövőért) mozgalom 2018. augusztusi elindulása óta 228 országban 13 millió ember csatlakozott az éghajlatvédelmi sztrájkokhoz ⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Forrás: Péntekek a jövőért: sztrájkstatisztikák.

Ifjúsági szerepvállalás nemzeti szinten

4.2. Néhány uniós ország azóta olyan mechanizmusokat alkotott, amelyek lehetővé teszik az ifjúság képviselőinek az éghajlat-politikai döntéshozatalba való beleszólását. A dán ifjúsági éghajlati tanács egy független, fiatalok által vezetett testület, amely az éghajlatért felelős minisztert látja el tanácsokkal. Az egész országban kikéri a fiatalok véleményét és konkrét politikai javaslatokat fogalmaz meg a miniszter számára. A javaslatokat ezután beépítik a politikai folyamatokba, hogy lehetőséget adjanak a fiataloknak az éghajlati politikák kidolgozásának közvetlen befolyásolására. Ezenkívül Dániában egyes városokban léteznek helyi szintű ifjúsági éghajlati tanácsok is ⁽⁵⁾.

4.3. Sok fiatal vállalkozó rögtön a kezdetektől végiggondolja tevékenységeinek ökológiai és társadalmi vetületeit. A környezeti hatás csökkentését célzó üzleti gyakorlatokat nemzeti szinten, például adómentességek révén kellene támogatni, továbbá ösztönözni kellene, hiszen olyan pozitív trendet képviselnek, amely fenntartható üzleti modellek létrehozása érdekében mozgósítja a fiatal vállalkozók energiáját.

4.4. Fontosak a magyarországi Zöld Diákszövetséghez hasonló kezdeményezések, amelyek környezetvédelmi kérdésekben adnak tanácsot a város polgármesteri hivatalainak, és nemcsak oktatási céljuk van, hanem lehetőséget adnak az iskoláknak arra is, hogy megerősítsék a városlakókkal meglévő, valamint az iskolák és a szülők közötti kapcsolatokat.

Ifjúsági szerepvállalás európai szinten

4.5. Az uniós ifjúsági párbeszéd az EU részvételi folyamata, amely lehetővé teszi a fiataloknak, hogy a döntéshozókkal egy adott témakörben együtt dolgozzanak, és elmondják ötleteiket és javaslataikat az uniós ifjúságpolitikával kapcsolatos témákban. A 18 hónapos munkaciklusba szerveződő párbeszéd támogatja az EU 2019–2027-es ifjúsági stratégiájának megvalósítását.

4.6. Az Európa Tanács ifjúsági tanácsadó testülete a közös irányítási struktúra nem kormányzati partnere, amely az Európa Tanács ifjúsági szektorának dolgoz ki szabványokat és munkaprioritásokat, illetve ajánlásokat tesz a jövőbeni prioritásokra, programokra és költségvetésekre vonatkozóan. Az európai ifjúsági civil szervezetek és hálózatok 30 képviselőjéből áll, és fő feladata, hogy tanácsal lássa el a Miniszteri Bizottságot a fiatalokhoz kapcsolódó összes kérdésben. Közös irányítási rendszert népszerűsít az összes szinten a döntéshozatali folyamatokban, bevált gyakorlatnak tekintve azt az ifjúsági részvételt, a demokrácia és a bevonás terén.

Ifjúsági szerepvállalás az ENSZ szintjén

4.7. Az ENSZ szintjén a gyermekek és fiatalok fő csoportja (UN MGCY) az ENSZ Közgyűlése által megválasztott, hivatalos és önszervező mechanizmus, amelynek célja, hogy a fiatalok ténylegesen szerepet vállaljanak az ENSZ-ben. Az UN MGCY a munka különböző területeiért felelős munka- és koordinációs struktúrákkal, valamint több hivatalos megbízatású pozícióval rendelkezik.

4.8. Az éghajlat vonatkozásában a YOUNGO az Egyesült Nemzetek Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) mellett működő hivatalos ifjúsági közgyűlés. A YOUNGO olyan szervezetekből és magánszemélyekből áll, akik fiatalnak tekintik magukat. Nem szervezet, hanem a hivatalos szerepvállalás egységes és nyitott mechanizmusa csoportok és/vagy magánszemélyek számára, amelynek keretében rendszeresen, hivatalosan, demokratikus és tartalmas módon hozzájárhatnak az UNFCCC folyamataihoz.

4.9. A szeptember 21-i New York-i Ifjúsági Éghajlati Csúcstalálkozón elismerték a fiatalok fokozottabb bevonásának szükségességét. A csúcstalálkozó óta több mint 50 ország támogatta a Kwon-Gesh Pledge elnevezésű kezdeményezést, amely felszólítja a fiatalokat a kormányuk és vezetőik elszámoltatására.

4.10. Az ENSZ 2030-ig megvalósítandó ifjúsági stratégiájának célja a fiatalok igényeinek figyelembevétele, fellépési képességük kiépítése és jogaik előmozdítása, valamint hogy biztosítsa a fiatalok szerepvállalását és részvételét a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend és más vonatkozó globális menetrendek és keretek végrehajtásában, felülvizsgálatában és nyomon követésében.

Tanulás egyéb platformokból

4.11. Az Európai Bizottság által 2017-ben felállított fenntartható fejlődési célokkal foglalkozó többszereplős platform – amiben az EGSZB is aktív részt vállalt – fontos szerepet töltött be, azonban a munkája finanszírozása, az értekezletek gyakorisága, a napirend meghatározásával kapcsolatos felelősségvállalás, a szélesebb körű viták és a rendszeresebb, átláthatóbb és hozzáférhetőbb nyilvános konzultációk előmozdítására irányuló lehetőségek tekintetében volt még hova fejlődnie.

⁽⁵⁾ Forrás: Az ENSZ Ifjúsági Éghajlatügyi Tanácsa.

4.12. A körforgásos gazdaság érdekelt feleinek az EGSZB és az Európai Bizottság közös vezetése alatt álló európai platformja érdekelt felek széles körének biztosít teret a bevált gyakorlatok és ötletek cseréjéhez, valamint értékes hálózatok létrehozásához. A platformért való felelősségvállalás érdekelt feleknek történő átadása jelenti a fő különbséget a fenntartható fejlődési célokkal foglalkozó többszereplős platformokhoz képest, ez pedig jó követendő gyakorlat más strukturált szerepvállalási mechanizmusok felállításakor.

5. Az érdemi ifjúsági szerepvállalás víziója

Alapelvek

5.1. Egyértelmű, hogy az ifjúsági szervezetek nem akarnak új szerepvállalási mechanizmusokat létrehozni azokra a folyamatokra, amelyeket első körben nem tartanak fontosnak. Az éghajlati válságnak mélyebb gyökerei vannak és a megoldásokra tett javaslatok során olyan alapvető kérdéseket kell feltenni, mint hogy milyen társadalomban akarunk élni és milyen gazdaságot kívánunk létrehozni klímaselemleges társadalmunk fenntartása érdekében. „Ha a cél az, hogy a mögöttes rendszer és ne az éghajlat változzon meg, többre lehet szükség, mint a fiatalok éghajlatváltozással kapcsolatos oktatása és az ifjúság aktív politizálásának ösztönzése. Ezzel szemben időszerű lehet felismerni az ifjúság eltérő véleményének több oldalát, formáját, terét és kifejeződését.”⁽⁶⁾ Ezért a tényleges éghajlatpolitikához szorosan kapcsolódó horizontális kérdéseknek, például a pénzügyi kérdéseknek, szintén elő kell segíteniük a fiatalok szerepvállalását.

5.2. A konstruktív szerepvállalás érdekében a fiatalokat a teljes intézményi folyamatba be kellene vonni: a kezdeményezések és szakpolitikai folyamatok előkészítő fázisába, végrehajtásába, nyomon követésébe és kiértékelésébe is. Sok konzultációs csatorna már meghatározta a kereteket és ezek nyomán hatalmi egyenlőtlenség jött létre. Fontos, hogy a fiatalok felelősséget vállaljanak saját elkötelezettségük iránt és képesek legyenek az intézményi érdekeltekkel együtt kialakítani a menetrendet.

5.3. Kiindulásként hasznos lenne azonosítani a fiatalok részvétele előtti akadályokat, amelyek lehetnek jogi vagy adminisztratív jellegűek, vagy amelyeket okozhat az ismerethiány vagy az ifjúsági részvételi és képvisleti mechanizmusokkal kapcsolatos információkhoz való hozzáférés elégtelensége. A fiatalok részvételét meggátoló társadalmi, gazdasági és kulturális akadályokat is kezelni kell. Nem szabad alábecsülni a például baráti körökben vagy családokon belül zajló informális társadalmi és kulturális beszélgetések és információcsere szerepét. A részvételnek egyértelműen mindenkire ki kell terjednie.

5.4. Magától értetődő, hogy erőforrásokra van szükség a szükséges ismeretek és készségek megszerzéséhez, valamint az érdemi részvételhez való esélyegyenlőség biztosításához, továbbá az ifjúság részvételi és képvisleti mechanizmusában részt vevő fiatalok számára. A kormányoknak és az illetékes intézményeknek elegendő, strukturális, megbízható és fenntartható forrásokat és szükséges politikai támogatást kell nyújtaniuk az ifjúsági szervezetek részére, hogy szerepet vállalhassanak az ifjúsági részvételi és képvisleti mechanizmusokban.

5.5. Az ifjúsági klímamozgalomnak és aktivistáinak joga van ahhoz, hogy hallassák a hangjukat az életüket befolyásoló döntéshozatali folyamatokban. Az éghajlati igazságosság nemzedékek feletti szempontjának ez is egyértelmű összetevője.

5.6. Az Uniónak továbbra is mutatnia kell az utat az érdekeltek innovatív bevonása terén. A civil társadalom intézményi otthonaként az EGSZB a strukturált szerepvállalás megvalósulásának partnere és természetes vezetője.

Konkrét javaslat

5.7. Az EGSZB többször is kijelentette⁽⁷⁾, hogy szükség van európai szinten a civil társadalom strukturált bevonására, és egyértelmű felhatalmazást kell adni a civil társadalomnak a klímaselemlegesség elérését célzó szakpolitikák és stratégiák kidolgozásában, végrehajtásában és nyomon követésében való részvételére. Az EU-nak jelenleg az európai éghajlati paktum révén van lehetősége szerepvállalási mechanizmusok létrehozására. Az éghajlattal és a fenntarthatósággal kapcsolatos ifjúsági szerepvállalási mechanizmusnak szerves részét kell képeznie ennek az ifjúsági szervezetek által támogatott paktumnak.

5.8. Az uniós döntéshozóknak teret kell adniuk a fiatalokkal folytatott rendszeres és jelentőségteljes párbeszédnek az éghajlat és a fenntarthatóság területén kidolgozandó politikai javaslatok és stratégiák kapcsán. Az Európai Bizottság első ügyvezető alelnöke által támogatott ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági kerekasztalokat évente kétszer, Brüsszelben kellene megtartani.

⁽⁶⁾ Forrás: Ecology and Society: Exploring youth activism on climate change: dutiful, disruptive, and dangerous dissent.

⁽⁷⁾ Lásd az EGSZB alábbi véleményeit: Az éghajlat-politikai fellépések felfrissítése nem állami szereplőkkel (HL C 227., 2018.6.28., 35. o.), illetve Európai éghajlati paktum (HL C 364., 2020.10.28., 67. o.).

5.9. Ezeknek az ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági kerekasztaloknak az EGSZB adna otthont, együttműködésben az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel.

5.10. A fiatalok kerekasztalokon való felszólalásait össze kell foglalni és hivatalosan el kell küldeni az Európai Parlamentnek és az Európai Bizottságnak. Mindkét intézménynek írásban kell válaszolnia, felvázolva, hogy mely javaslatokat lehet végrehajtani és melyeket nem, illetve hogy miért. A kerekasztalok nem válhatnak „társalgókká”, hanem teret kell adniuk a lényeges szerepvállalásnak és a politikai döntéshozók válaszainak.

5.11. Az Európai Bizottsággal és az Európai Parlamenttel való találkozás mellett az illetékes elnökségeket is meg lehetne hívni. Ez biztosítaná, hogy a fiatalok párbeszédbe kezdhessenek az EU Tanácsával. A kerekasztalokat úgy lehetne időzíteni, hogy összhangban legyenek az elnökségi ciklusokkal, így a fiatalok valóban hatással lehetnek az elnökségek menetrendjére.

5.12. A fiatalokkal való kommunikációs csatorna kialakítása érdekében létre kell hozni egy „ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági párbeszéd levelezőlistát”, amelyet az ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági kerekasztal segítői kezelnek, az ENSZ ifjúsági közgyűléseinek példája alapján. A levelezőlista minden, az éghajlatváltozással foglalkozó fiatal érdekelt fél számára elérhető lenne, és elősegítené a megfelelő kommunikációt és információmegosztást a csoporton belül és az intézményekkel.

5.13. Az uniós döntéshozatali folyamatokban történő, éghajlattal és fenntarthatósággal kapcsolatos strukturált ifjúsági szerepvállalás érdekében az uniós döntéshozóknak biztosítaniuk kell az ifjúsági szervezetek magas színvonalú részvételét a különböző mechanizmusok kidolgozásában, végrehajtásában és nyomon követésében. Ez elősegíti a fiatalok kreativitását és ötleteit beindító elkötelezettség kialakulását, ugyanakkor pedig biztosítja, hogy ezeket az ötleteket átültessék a politikákba.

6. A vízió gyakorlati megvalósítása az összes uniós intézmény által

Uniós intézmények

6.1. A világ számos elkötelezett ifjúsági küldöttje vesz részt az éves éghajlatváltozási konferenciákon, hogy ajánlásokat tegyen, sürgetse a küldötteket, nyomon kövesse az előrehaladást, mellékrendezvényeket szervezzen és részt vegyen azokon, valamint kiépítse hálózatát. Egy ifjúsági küldött felvétele az UNFCCC COP üléseken részt vevő uniós éghajlati küldöttségbe azt illusztrálná, hogy az EU intézményei komolyan gondolják a fiatalok érdemi szerepvállalását.

6.2. Az Aarhusi Egyezményt, amelynek az Európai Unió is részes fele, teljeskörűen végre kell hajtani, lehetőséget és támogatást biztosítva a fiataloknak és az ifjúsági szervezeteknek ahhoz, hogy hozzáférjenek az igazságszolgáltatáshoz az Európai Unió Bírósága előtt, és hogy így élhessenek azzal a jogukkal, hogy környezetvédelmi információkat kapjanak az állami hatóságoktól és hogy részt vegyenek a környezetvédelmi döntéshozatalban ⁽⁸⁾.

6.3. A fiatalokat és az ifjúsági szervezeteket be kell vonni az Európai Uniónak a Covid19-válságra való folyamatos válaszadásába, valamint a társadalmi, gazdasági és politikai rendszereinkben való alapvető változás felé történő munkavégzésébe, amelynek középpontjában fenntartható fejlődési elvek állnak. A 2020 áprilisában bejelentett több mint 500 milliárd eurós válságkezelő csomagnak biztosítania kell, hogy az alkalmazás során ezek az alapelvek álljanak a középpontban. Ilyen lehetőség nemzedékenként egyszer adódik a rendszerszintű egyenlőtlenségek orvoslására és a nem fenntartható gyakorlatoktól való elállásra.

6.4. Fontos, hogy az ifjúsági szervezetek profitáljanak az őket a szabályozási és igazgatási környezetekben való eligazodásban segítő felkészültségfejlesztési erőfeszítésekből. A kapacitásépítési, politikai és pénzügyi támogatás biztosítása, valamint a hálózatépítés és a kapcsolatfelvétel elősegítése lehetőségekkel ruházza fel a fiatalokat és előmozdítja részvételüket a döntéshozatali folyamatokban.

Az EGSZB

6.5. Az EGSZB-nek példát kell mutatnia azáltal, hogy bevonja az EU ifjúsági küldöttét az UNFCCC COP ülésein részt vevő küldöttségébe, amelynek megfigyelői státusza van az EU küldöttségén belül. Ez az ifjúsági küldött részt venne az EGSZB kétoldalú értekezletein és kísérő rendezvényein. Megvitathatják a folyamatot és az eredményeket az ifjúsági szervezetekkel és hálózatokkal, ideértve az ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági kerekasztal hálózatát is. Profitálhatnak az EGSZB által az ezekhez a kiküldetésekhez nyújtott titkársági támogatásból.

⁽⁸⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása nemzeti szinten az uniós környezetvédelmi jogszabályokat végrehajtó intézkedésekkel kapcsolatosan” (HL C 129., 2018.4.11., 65. o.).

6.6. Az EGSZB vállalhatja, hogy minden, az éghajlattal és a fenntarthatósággal kapcsolatos véleményének megformálásába bevon egy ifjúsági képviselőt. Ez a személy tájékoztathatná az előadót a fiatalok nézőpontjairól, és adott esetben egy meghallgatáson, a tanulmányozócsoport ülésén vagy a szekcióülésen is előadhatná észrevételeit. Az ifjúsági képviselőt az EGSZB előadója választhatná ki az ifjúsági éghajlati és fenntarthatósági párbeszéd facilitátorainak ajánlásai alapján. Ez a szerep kör informális árnyékelőadó típusú konstrukció lehetne.

6.7. Az EGSZB már biztosít lehetőségeket az ifjúság képviselőinek arra, hogy rendszeresen felszóljanak az éghajlattal és a fenntarthatósággal foglalkozó nyilvános rendezvényeken. A következő ciklusban ezt a gyakorlatot ki kell terjeszteni minden nyilvános eseményre, amely jövőorientált kérdésekre vonatkozik, és amely profitálhat a fiatalok véleményéből.

6.8. Az EGSZB és az Európai Parlament által közösen megrendezett európai ifjúsági éghajlati csúcstalálkozó éves eseménnyé válhat a fiatalok számára. Ez a rendezvény segíthet az ifjúsági érdekérvényesítés fokozásában, hozzájárul a kapacitásépítéshez és a fiatalok lehetőségekkel való felruházásához, valamint az uniós intézmények közötti kapcsolatok kiépítéséhez, ami kiemelten fontos a fiataloknak az uniós döntéshozatali folyamatban való érdemi, strukturált és hosszan tartó részvételéhez.

6.9. Az EGSZB azt kéri, hogy az Európai Parlament is hozzon létre egy hivatalos folyamatot arra, hogy az éghajlathoz és a fenntarthatósághoz kapcsolódó politikai javaslatokra vonatkozó álláspontjának megfogalmazásakor konzultáljon a fiatalok képviselőivel.

6.10. Az EGSZB felkészítheti tagjait a jövőre azzal, ha biztosítja az ifjúsági szervezetek megfelelő képviseletét az EGSZB-nél, valamint a tapasztalatok és ismeretek megosztását a tagszervezetek ifjúsági ágazataival. Az EGSZB sok tagszervezetének vannak ifjúsági részlegei; több tagot kellene aktívan ösztönözni arra, hogy együttműködjenek az általuk képviselt szervezetek ilyen szekcióiban aktív potenciális jövőbeli tagokkal. A fiatalok szerepvállalásának biztosítására az EGSZB továbbra is felhasználja a kiváló „Your Europe Your Say” (A Te Európád, a Te szavad) című rendezvényt, és bár idén a Covid19 miatt elhalasztják, jövőre újra megrendezi azt, az éghajlatra és a fenntarthatóságra összpontosítva.

7. Pozitív jövőkép

7.1. Az éghajlatválság legsúlyosabb következményei a legtöbb európai számára még mindig nagyon távoliaknak tűnnek. A Covid19-világjárvány gyakorlati példát ad arra, mi történhet, amikor a tudósokat és szakértőket figyelmen kívül hagyják. A járvány azt is megmutatta, hogy a pontos tudományon alapuló politikaalkotás hatékonyan kezelheti a válságot. Ezt a tanulságot kell alkalmazni az éghajlati válság kapcsán is: még van időnk, hogy néhány nagyon súlyos következményt elhárítsunk, és felkészüljünk a továbbiakra.

7.2. A világjárvány gazdasági hatásainak helyreállítását célzó válságkezelés megtervezése és végrehajtása során a szakpolitika homlokterében kell tartani az éghajlat-politikai fellépést és a fenntarthatósági kötelezettségvállalásokat. Az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendje és a Párizsi Megállapodás képezi a nemzetközi multilaterális gerincét a kérdések kezelésében, az európai zöld megállapodást pedig meg kell erősíteni annak érdekében, hogy olyan fenntartható karbonsemleges társadalmat hozzon létre, amely tiszteletben tartja a nemzedékeken átívelő kötelezettségvállalásokat.

7.3. Az ifjúsági mozgalom nagy alkalmazkodókészségről tett tanúbizonyságot a világjárvány miatt bevezetett korlátozó intézkedések során. Üzenetüket online mobilizáció, valamint az üzenetterjesztés innovatív módjai révén közvetítették, a kommunikáció minden formáját kihasználva, a politikai követelésektől kezdve a humorig. A jövőnk megtervezésével kapcsolatos ilyen innovatív és ambiciózus megközelítést el kell ismerni és tekintetbe kell venni.

7.4. A Covid19 egyébként szörnyű hatása alatt egy pozitív jövőkép is felvillant. Gazdaságaink legalacsonyabb fizetéssel rendelkező munkavállalóit létfontosságúnak ismerték el. Munkaerőnk rugalmasabb, mint azt bárki gondolta volna. A családdal és közvetlen közösségeinkkel való kapcsolattartás nagy elégedettséget okoz és értékes. A természettel való kapcsolat lehetőségének egészségügyi és jóléti előnyei reflektorfénybe kerültek. Lehetőséget kaptunk annak biztosítására, hogy levonjuk a pozitív tanulságokat és azokat az „új normalitás” alapvető elemeiként alkalmazzuk.

Kelt Brüsszelben, 2020. szeptember 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER